

69 . Fulgeriș | Comuna: Pâncești | Județ: Bacău | Punct: Dealul Fulgeriș - La Trei Cireși | Anul: 2007

Anul: 2007

Cod RAN: 24221.02

Perioade: Preistorie, Protoistorie

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului, La Tène

Tipuri sit: descoperire izolată

Categorii sit: Domestic

Autori: Daniel-Constantin David, Lăcrămioara Elena Istina

Instituții: Școala "Nicolae Iorga", Bacău, Complexul Muzeal "Iulian Antonescu", Bacău

Rezumat

Satul Fulgeriș este situat în partea sud-estică a județului Bacău, pe partea stângă a Siretului, și se învecinează cu următoarele localități: la V se află satul Pâncești, la N satele Moțoc și Petrești, com. Pâncești, la E satul Pogreș, com. Corbasca, iar la S satele Marvila și Vâlcele, com. Corbasca. Obiectivele cercetării științifice în cadrul acestui sit rămân în continuare salvarea resturilor de locuire cucuteniană, din finalul fazei A3, de la degradarea anuală a terenului ce se manifestă prin eroziune, alunecări de teren și arătură anuală.

Raport

În perioada 09.07-17.08.2007 s-a desfășurat a cincea campanie arheologică în situl cucutenian situat în partea nordică a satului Fulgeriș, com. Pâncești, jud. Bacău, punctul Dealul Fulgeriș/La 3 cireși. Satul Fulgeriș este situat în partea sud-estică a județului Bacău, pe partea stângă a Siretului, și se învecinează cu următoarele localități: la V se află satul Pâncești, la N satele Moțoc și Petrești, com. Pâncești, la E satul Pogreș, com. Corbasca, iar la S satele Marvila și Vâlcele, com. Corbasca.

Forța de muncă a fost asigurată de către studenții care au efectuat practica de specialitate din anul I ai Facultății de Litere, Secția Istorie, din cadrul Univ. din Bacău și un număr de studenți din anii II-IV ai aceleiași facultăți, care se specializează în domeniul arheologiei, în perioada 09-28.07.2007. În a doua parte a cercetărilor, 30.07-17.08.2007, forța de muncă a fost asigurată cu săteni, care au fost angajați cu contract de prestări de servicii.

Și în acest an ne-am bucurat de sprijinul autorităților locale ale comunei Pâncești, reprezentat prin domnul Primar Ioan Moțoc. În acest an am colaborat și cu Primăria comunei Corbasca, reprezentată prin domnul primar Pușcașu Iorgu și domnul viceprimar Blănuț Mihai, care ne-au facilitat cazarea în clădirea școlii din localitatea Pogreș, com. Corbasca, sat vecin cu Fulgeriș.

Obiectivele cercetării științifice în cadrul acestui sit rămân în continuare salvarea resturilor de locuire cucuteniană, din finalul fazei A3, de la degradarea anuală a terenului ce se manifestă prin eroziune, alunecări de teren și arătură anuală. Menționăm că pe toată suprafața cercetată în campaniile 2003-2007 (care este de 330 m²), nu a fost surprins un nivel de locuire anterior locuirii cucuteniene (cu toate că au fost descoperite artefacte), referindu-ne aici la locuirile din perioada epocii bronzului și din epoca geto-dacă, sec. I a.Chr.-I p.Chr., menționate în rapoartele anterioare. Se urmărește de asemenea stabilirea stratigrafiei sitului, precum și stabilirea, printr-o cercetare exhaustivă a botului de deal, a numărului locuințelor din cuprinsul așezării cucuteniene, tipul și mărimea acestora, instalațiile de foc, tipul anexelor, numărul și forma complexelor închise (gen gropi) etc., în vederea creionării tipului de așezare cucuteniană ce a viețuit pe Dealul Fulgeriș.

Cercetările din acest an au fost întreprinse pe următoarele proprietăți: Iftimie Gheorghe, Tarla (solă) 96, care are întocmirea actelor de proprietate în curs de desfășurare, fiind moștenitor de soție; a doua proprietate este a soților Fodor V. Floarea și Fodor D. Vasile, nr. titlu 187523/25.03.2003, tarla (solă) 94, parcelă

În această campanie s-au cercetat două secțiuni numerotate în continuarea celor din 2003-2006: prima secțiune SVIII (de dimensiuni 10 x 2 m, orientată NE-SV), amplasată pe proprietatea soților Fodor; a doua secțiune SXI (de dimensiuni 20 x 2 m, orientată NV-SE), amplasată pe proprietatea Iftimie Gheorghe; această secțiune a fost orientată perpendicular pe celelalte anterioare, deoarece prin trasarea secțiunilor SI-VIII a fost surprinsă întinderea așezării pe direcția NE-SV, prin aceasta începându-se cercetarea întinderii pe direcția NV-SE. Menționăm că trasarea secțiunilor de mici dimensiuni pentru controlul așezării este determinată de suma finanțării anuale alocate pentru cercetare. Trasarea secțiunilor din campania 2007 s-a realizat, în continuare, cu ajutorul măsurărilor topografice realizate de către firma S.C. GEOCADEX S.R.L. Astfel, s-a trasat SVIII, amplasată la S de SVI, cu un martor de 0,50 m; s-a trasat SIX, amplasată oarecum central în zona de interes a sitului arheologic, imposibilitatea amplasării centrale fiind determinată de faptul că nu am primit acceptul proprietarului (a se vedea planul topografic anexat).

În cercetarea sitului arheologic de pe Dealul Fulgeriș s-a aplicat și în această campanie metoda clasică a investigării prin trasarea de secțiuni realizate manual, forța de muncă fiind asigurată în prima parte a cercetării de studenții menționați mai sus, iar în a doua parte de săteni.

În campania arheologică din 2007, prin trasarea SVIII, amplasată paralel cu SVI, așa cum am mai menționat, s-a urmărit clarificarea resturilor arheologice provenite de la un cuptor (numit C2), care au fost descoperite încă din anul 2005. Până la această campanie au fost descoperite resturile de la pereții cuptorului, cu urme păstrate din boltă, iar în această campanie a fost descoperită vatra acestui cuptor, amplasată în c.4-5, surprinzându-se pe alocuri resturi de la pereți păstrați în elevație, în partea dinspre NE și pe latura lungă dinspre S. Vatra era de formă aproximativ dreptunghiulară, cu colțurile rotunjite, cu următoarele dimensiuni: L=1,25 m, l ~ 0,90 m, h = 0,12 m (acestea fiind dimensiunile vetrei la bază, fără dimensiunile pereților în elevație); orientarea vetrei cuptorului pe lungimea acesteia este VSV-ENE. În ceea ce privește construcția vetrei cuptorului, aceasta a fost amenajată direct pe sol, construită din lut, amestecat cu nisip fin, bătut bine, peste care a urmat fățuirea cu un strat din lut care se desprinde ca o crustă, în plăci mici de dimensiuni cuprinse între 2,5-3 cm. După desenarea și fotografierea acestei vetre s-a încercat prelevarea in situ în vederea expunerii acesteia în cadrul expoziției permanente a CMIA Bacău. În cursul demontării vatra nu a rezistat la partea inferioară, care era depusă direct pe solul galben, acest lucru și datorită faptului că structura vetrei nu prezenta o ardere de prea lungă durată, dar și pentru că vatra a fost surprinsă la o adâncime mică (-0,35-0,40 m) și a suferit deteriorări din această cauză. S-a prelevat totuși crusta superioară, care este în curs de restaurare. În jurul vetrei au ieșit în continuare la iveală numeroase fragmente de lutuie de la pereții cuptorului, între care au ieșit fragmente ceramice, unele vase fiind în curs de restaurare.

După demontarea vetrei cuptorului, s-a procedat la o răzuire, în urma căreia s-a constatat existența sub această structură a unei gropi (Gr.36) de mici dimensiuni (0,50 x 0,36 m), care s-a adâncit până la -0,90 m de la nivelul actual de călcare; aceasta avea ca umplutură un pământ de culoare galben închis, în care s-au descoperit fragmente de lipituri de lut ars, specifice resturilor de la pereți (de dimensiuni variabile, cuprinse aproximativ între 8 x 17 cm în diametru) și resturi de oase mărunte puternic calcinate.

În cadrul SVIII au fost în continuare cercetate resturile L4, locuință de suprafață fără platformă, descoperindu-se resturi de lutuie arse provenite de la pereți, fragmente ceramice, statuete antropomorfe fragmentare, unelte și arme din piatră și material osos. Menționăm faptul că, în stadiul actual al cercetării, se pare că amplasarea cuptorului C2 nu este în interiorul locuinței L4, existând posibilitatea amplasării cuptorului în afara locuinței, într-o anexă. Această situație ar putea fi clarificată prin cercetarea exhaustivă a suprafeței locuinței, fapt îngreunat însă pe de o parte de fondurile limitate, iar pe de altă parte de lipsa de cooperare a proprietarului alăturat acestei zone; parcelarea Dealului Fulgeriș este cu proprietăți înguste și lungi, ceea ce ar însemna o colaborare cu mai mulți proprietari pentru cercetarea în suprafață.

În cuprinsul SVIII au fost descoperite și 4 gropi, numerotate Gr.30, 31, 32 și 36, primele două aparținând, după materialul descoperit perioadei geto-dace, sec. I a.Chr.-I p.Chr., celelalte două aparținând culturii Cucuteni.

În ceea ce privește descoperirile din SIX, situația arheologică a stat oarecum diferit față de zonele

cercetate până în acest moment. Diferența este dată în primul rând de amplasarea acestei secțiuni într-o zonă mai înaltă a dealului și oarecum mai centrală, în raport cu centrul așezării cucuteniene, ceea ce a determinat și descoperirea stratului cucutenian la o adâncime mai mare și o conservare mai bună.

Astfel, în cadrul acestei secțiuni s-au descoperit urmele unei locuințe cucuteniene (L5) de suprafață, fără podea, materializată printr-o depunere substanțială de ceramică spartă în situ amplasată între adâncimile cuprinse între -0,30 -0,45 m, concentrată mai ales în zona c.1-6 (de remarcat predominanța ceramicii nedecorate). Printre numeroasele fragmente ceramice au mai fost descoperite fragmente de lutuiei arse provenite de la pereți, o placă de lut cu colțurile rotunjite care poate proveni de la o vatră mobilă, câteva fragmente mozaicale provenite de la vatră răspândite pe mai multe carouri, unelte și arme din silex, piatră (remarcându-se patru fragmente de râșniță și două percutoare amplasate pe suprafața secțiunii), precum și un impresionant număr de fragmente de statuete antropomorfe, majoritatea feminine, două fiind masculine, și nu în ultimul rând plastică antropomorfă. Tot în această locuință a fost descoperit un topor de aramă cu brațele în cruce (dimensiuni: L = 20 cm, lățime = 4,1 cm, lărgime = 3,9 cm, d. perforației ovale = 3,5 x 2,8 cm, G = 834 g) descoperit în SIX, c.4b, -0,42 m. Această piesă a fost încadrată în grupa morfo-tehnică a topoarelor de formă mixtă, grupă intermediară între topoarele-ciocan de tip Vidra și cele cu două tășuri dispuse în cruce de tip Ariușd, având analogii cu descoperirile de la Berești, jud. Galați, Drăgușeni, jud. Botoșani, Mugeni, jud. Harghita și Ormeniș, jud. Alba I.

În cuprinsul SIX au fost descoperite trei gropi, de această dată toate fiind cucuteniene, numerotate Gr.33, 34 și 35. Groapa Gr.33 a fost surprinsă în c.18-20, la o ad. de -0,55 m, cu o deschidere la gură de 1,70 m, adâncindu-se până la -1,80 m de la nivelul actual de călcare, aceasta retrăgându-se treptat odată cu adâncirea, fiind săpată oarecum în trepte. Menționăm că este o groapă de foarte mari dimensiuni, fiind surprinsă în cadrul secțiunii cca. o jumătate din aceasta. Pământul de umplură al acestei gropi este de culoare brun închis, afânat, amestecat cu cenușă, rezultând de asemenea un bogat material arheologic (constând din numeroase fragmente ceramice, fragmente osoase etc.).

În ceea ce privește Gr.35, amplasată în c.2-3, surprinderea acesteia a fost posibilă doar la nivelul pământului galben, deoarece pe de o parte s-a constatat faptul că era sub nivelul stratului de ceramică, iar pe de altă parte datorită condițiilor meteo: temperaturi ridicate în prima parte a perioadei de cercetare, iar apoi a ploilor abundente, care au făcut imposibilă operațiunea de răzuire a secțiunii. În perimetrul gropii, înainte de surprinderea acesteia, la demontare, au fost descoperite, pe lângă fragmente ceramice (cu mențiunea unor vase sparte în situ), un fragment de la o statueta masculină (SIX, c.2a, -0,50 m) din care se păstrează partea de la bust; deasupra sexului prezintă un brâu, decorat cu incizii verticale. După conturarea acestei gropi s-a trecut la cercetarea acesteia, constatându-se la ad. de -1,20 m descoperirea unui vas, din pastă grosieră, din care se păstrează partea de la bază, fiind depus cu baza în sus, în interiorul căruia au fost descoperite resturi de oase calcinate și fragmente ceramice (pictate tricrom), precum și cenușă. Această groapă (Gr.35) ar putea fi interpretată ca o groapă de fundare a locuinței L5. Pământul de umplură al gropii este format mai ales din cenușă, observându-se pe alocuri lentile de cenușă albicioasă, compactă, acest fapt indicându-ne faptul că aici a avut loc o ardere intensă, mai ales că și pe fragmentele ceramice apar ardere secundare puternice.

Cercetarea SIX ne determină să considerăm că prin trasarea acesteia, am surprins o locuință de o importanță deosebită față de cele descoperite până acum, amplasată central în cadrul așezării cucuteniene de pe Dealul Fulgeriș (susținem acest lucru mai ales după situația arheologică total diferită față de cercetările de până acum, dar și după bogăția artefactelor descoperite). Ne propunem în campania viitoare deschiderea unor casete de mari dimensiuni, prin care urmărim cercetarea integrală a acestei locuințe, pentru a putea fi realizată interpretarea funcționalității ei.

Datorită descoperirilor importante în cele cinci campanii arheologice (2003-2007), considerăm că pentru a se reuși cercetarea integrală a așezării de la Fulgeriș-Dealul Fulgeriș/La 3 cireși, com. Pâncești, jud. Bacău într-un timp util, pentru a se evita degradarea totală a acestui sit, ar fi nevoie de o suplimentare a fondurilor, și implicit de campanii de cercetare cu o durată mai mare (3-4 luni anual).

Note

- I. I. Mareș, Metalurgia aramei în neo-eneoliticul României, Suceava, Editura Bucovina Istorică, 2002, p. 108, 191, 232-233, 268, 272, pl. 24/ 6-9.

Informații suplimentare online

[Raportul 3887 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
